

Behandling
med
Cyklofosfamid[®], Thalidomid og
Dexamethason

REGION SJÆLLAND
ROSKILDE SYGEHUS

- vi er til for dig

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Præparatnavne	3
Behandlingsforløbet	4
Skema til illustration af behandlingsforløbet.....	4
Sådan gives behandlingen	1
Bivirkninger generelt.....	1
Bivirkninger ved Cyklofosamid®.....	2
Bivirkninger ved Thalidomid.....	4
Til kvinder i den fødedygtige alder.....	8
Til mænd	8
Bivirkninger ved Dexamethason	9
Andre bivirkninger	11
Notater	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Kontakt ALTID afdelingen	12

Indledning

Vi håber denne patientinformation kan være en hjælp til at få et overblik over den behandling vi anbefaler dig. Dine pårørende kan også have glæde af at læse patientinformationen, for bedre at kunne støtte dig i behandlingsforløbet.

Inden behandlingen starter, vil du også blive informeret mundtligt om behandlingens virkning og bivirkninger.

Sidst i denne patientinformation er der plads til notater. Der kan du eventuelt skrive dine spørgsmål og tage dem med til næste besøg i afdelingen.

Præparatnavne

Den behandling du er blevet tilbudt indeholder stofferne Cyklofosfamid[®], Thalidomid og Dexamethason (binyrebarkhormon).

Behandlingens virkning på din sygdom

Cyklofosfamid[®], Thalidomid og Dexamethason hæmmer kræftcellernes vækst på forskellig måde. Ved at give alle tre stoffer samtidig opnår man en bedre effekt.

Cyklofosfamid[®] er kemoterapi, der standser cellernes deling. Det angriber især de celler, der deler sig hurtigt, sådan som kræftceller gør.

Kroppens normale celler bliver også påvirket af behandlingen. Derfor får de fleste patienter bivirkninger i forbindelse med behandlingen. Det er især hår, hud og knoglemarv, der bliver berørt.

Thalidomid aktiverer nogle specielle celler i kroppens eget immunsystem til at angribe kræftcellerne. Thalidomid påvirker også det omgivende miljø i kroppen, som kræftcellerne er en del af, hvorved kræftcellerne får

dårligere vilkår for at vokse og formere sig. Dexamethason er ligeledes med til at mindske antallet af kræftceller.

Behandlingsforløbet

Cyklofosfamid[®], Thalidomid og Dexamethason er henholdsvis tabletter og kapsler, som du skal tage derhjemme.

Behandlingen gives i serier. En serie varer 21 dage (3 uger) og herefter begynder du på en ny serie. Oftest gives der mellem 3 og 4 serier med Cyklofosfamid[®], Thalidomid og Dexamethason.

Thalidomid bliver gradvist trappet op til en højere dosis over nogle uger. Men det afhænger af din sygdom og hvordan du tåler behandlingen.

Du vil jævnligt få taget blodprøver for at se, hvordan behandlingen virker. Samtidig er blodprøverne også med til at vise, hvordan du tåler behandlingen.

Din læge og sygeplejerske vil fortælle dig om dit konkrete behandlingsforløb.

Skema til illustration af behandlingsforløbet

Skemaet illustrerer et muligt behandlingsforløb:

UGE 1 Dag:	0/21	1	2	3	4	5	6	7
Blodprøver								
Cyklofosfamid [®]		x						
Thalidomid		x	x	x	x	x	x	x
Dexamethason		x	x	x	x			
UGE 2 Dag:	8	9	10	11	12	13	14	
Blodprøver								
Cyklofosfamid [®]		x						
Thalidomid		x	x	x	x	x	x	x
Dexamethason						x	x	x
UGE 3 Dag:	15	16	17	18	19	20	21	
Cyklofosfamid [®]		x						
Thalidomid		x	x	x	x	x	x	x
Dexamethason		x						

Der gives som regel 3 eller 4 serier behandling med Cyklofosfamid[®], Thalidomid og Dexamethason. Herefter vurderer lægen, hvordan behandlingen har påvirket din sygdom, og hvordan du tåler den. Nogle patienter skal fortsætte behandlingen i yderligere nogen tid.

Sådan gives behandlingen

Cyklofosfamid[®] gives som tablet og tages om morgenen sammen med et glas vand. Tabletterne skal sluges hele. Under behandlingen er det vigtigt, at du drikker mindst tre liter væske dagligt for at mindske risikoen for påvirkning af blæren.

Dexamethason gives som tablet, som du skal have dag 1 til og med dag 4 og igen dag 9 til og med dag 12.

Dexamethason skal tages om morgenen, da medicinen kan medføre rastløshed og opstemthed de dage, den bliver givet. Du kan derfor få problemer med at sove, hvis du tager Dexamethason senere på dagen.

Tag gerne denne medicin sammen med morgenmaden.

Thalidomid er en kapsel. Du skal tage Thalidomid om aftenen eller lige før du går i seng fordi tabletterne virker søvndyssende. Optagelsen af Thalidomid fra maven og tarmen nedsættes, hvis du spiser noget samtidig med, at du tager medicinen. Undlad derfor dette og tag medicinen tidligst 1 time (gerne 2) efter din aftensmad.

Kapslerne må ikke knuses eller tygges. De skal synkes hele sammen med vand.

Bivirkninger generelt

Alle mennesker er forskellige og reagerer derfor forskelligt på behandlingen.

Bivirkninger er ikke-tilsigtede virkninger af medicin. Nogle bivirkninger er hyppige, men ikke alvorlige. Andre er

sjældne, men *kan* være alvorl Tal med lægen eller sygeplejersken, hvis du oplever bivirkninger. Afhængig af graden af bivirkninger og hvilke bivirkninger, det drejer sig om, kan lægen i samråd med dig reducere dosis, afbryde behandlingen midlertidigt eller vælge at stoppe behandlingen.

Bivirkninger ved Cyklofosamid[®], Thalidomid og Dexamethason beskrives i det efterfølgende. Hvis du ønsker uddybende information, er du altid velkommen til at spørge personalet. Du kan også selv opsøge information om medicinen på internettet, f.eks. på www.produktresume.dk eller www.medicin.dk.

Bivirkninger ved Cyklofosamid[®]

Infektion

Du vil have øget risiko for infektioner i perioder af din behandling. Det skyldes kemoterapiens virkning på de raske celler i knoglemarven, der medfører, at antallet af hvide blodlegemer (leukocytter) bliver nedsat. De hvide blodlegemer er vigtige i kroppens forsvar mod infektioner. Hvis du får et eller flere af de symptomer, der er nævnt nedenfor, skal du kontakte afdelingen. Lægen vurderer om du skal indlægges og behandles med antibiotika i drop eller du kan være hjemme og få antibiotika som tabletter.

Hvilke symptomer skal du især være opmærksom på:

- Temperatur over 38°C
- Almen utilpashed, svimmelhed og kulderystelser

Hvad kan du selv gøre for at undgå infektioner:

- God håndhygiejne - vaske hænder efter toiletbesøg og før måltider
- Drikke rigelig væske for at undgå blærebetændelse

- Undgå kontakt med personer der hoster, er forkølede eller har feber

Træthed

De fleste oplever træthed i forbindelse med sygdommen, men også kemoterapien medfører øget træthed. Du kan opleve en træthed, der ikke forsvinder trods hvile og en god nattesøvn.

Hvad kan du selv gøre for at afhjælpe træthed:

- Flere små hvilepauser i løbet af dagen
- Frisk luft og små gå ture
- Sørg for let adspredelse i din hverdag
- Bed familie og venner om hjælp til praktiske gøremål

Kvalme og opkastning

Du kan opleve at få kvalme og opkastning af Cyklofosamid®. Tal med sygeplejersken eller lægen om din kvalme, da det kan være nødvendigt at du får kvalmestillende medicin.

Hvad kan du selv gøre for at modvirke kvalme:

- Spis når du føler dig sulten
- Drik så meget som du kan
- Sid op, når du spiser
- Spis let fordøjeligt med fx frugt, desserter, kiks og lignende
- Spis i øvrigt det du har lyst til
- Anret maden pænt, få eventuelt en anden til at anrette maden for dig

Hårtab

Cyklofosfamid® kan medføre, at du taber håret enten helt eller delvist, men det ses sjældent. Håret vokser næsten altid ud igen efter, at behandlingen er helt afsluttet. Du kan få tilskud til paryk, tørklæde eller kasket, hvis du skulle tabe håret som følge af din behandling.

Bivirkninger ved Thalidomid

Døsighed

Døsighed er en af de hyppigste bivirkninger ved Thalidomid. Du kan føle dig meget træt, uden energi, sløv eller måske lettere omtåget. Nogle patienter oplever også humørskift, og enkelte kan få en egentlig depression.

Døsigheden vil som regel aftage efterhånden, som din krop vænner sig til stoffet.

Hvis problemet påvirker din hverdag og livskvalitet meget, skal du tale med lægen om det.

Hvad kan du selv gøre i forbindelse med døsigheden:

- Lyt til din krop og hvil dig, hvis døsigheden overmander dig i dagtimerne
- Nedsæt forventningerne til dig selv i forhold til daglige gøremål
- Søg hjælp i hverdagen, når døsigheden er værst

Føleforstyrrelser

Thalidomid kan påvirke nervesystemet. Det vil i så fald vise sig som føleforstyrrelser i hænder eller fødder, specielt i fingre og tæer. Det føles oftest som en sovende fornemmelse, men kan også opleves som prikken, snurren eller stikken.

Nogle kan få tiltagende vanskeligheder med at knappe knapper, strikke, sy eller gå op og ned ad trapper. Mænd kan opleve ændret følsomhed i penishovedet og rejsningsproblemer. Kvinder kan få ændret følsomhed i skeden og ved klitoris. Påvirkningen af nerverne kan medføre smerter ("nerve-smerter"), som kan føles lynende, jagende og stødende. Det kan være, at du pga. sygdommen eller tidligere behandling allerede har ovenstående problemer inden start på behandling med Thalidomid. Generne kan da blive værre. Nervepåvirkning forekommer især ved længere tids behandling og er ikke så hyppig i starten af behandlingsforløbet.

Hvis du oplever nervepåvirkning, skal du oplyse det til lægen eller sygeplejersken.

Påvirkningen af nervesystemet *kan* blive permanent, hvis du fortsætter uændret med medicinen. Tal også med lægen eller sygeplejersken, hvis du har behov for smertestillende medicin.

Hvad du selv kan prøve at gøre for at mindske generne ved føleforstyrrelser:

- Varme bade eller varme/kolde omslag
- Blid massage
- Beskyt fødder/hænder – undlad f.eks. at gå med bare fødder; brug handsker i koldt vejr
- Fødder: Brug komfortabelt fodtøj med skridsikker sål
- Plej huden på hænder/fødder med creme

Svimmelhed

Påvirkningen af nervesystemet kan også medføre svimmelhed. Den opstår især i forbindelse med, at man skifter stilling.

Rejs dig derfor gradvist og langsomt fra liggende eller siddende stilling.

Forstoppelse

Thalidomid giver forstoppelse. Risikoen øges, jo højere dosis Thalidomid, man får.

Det vil ofte være nødvendigt at tage et afføringsmiddel. Afføringsmidler kan købes på apoteket uden recept (f.eks. Picolon-dråber® eller Movicol-pulver®).

Hvad kan du selv gøre for at holde maven i gang:

- Drik rigeligt med væske, gerne 2-3 liter hver dag
- Hold dig i bevægelse, undgå sengeleje
- Spis fiberrig mad f.eks. grøntsager, hvedeklid, tørrede frugter i form af svesker, abrikoser og rosiner eller hørfrø

Blodprop i ben eller lunger

Behandling med Thalidomid medfører en øget risiko for blodpropper i venesystemet, typisk i benene eller i lungerne. Risikoen er størst i de første måneder af behandlingen.

Blodprop i benet kan vise sig ved øm hævelse af det ene ben. Der kan være smerter i benet, især ved gang.

Blodprop i lungen kan give symptomer som feber, smerter i brystet, hoste, åndenød og (sjældent) ophostning af rødt slim.

For at mindske risikoen for blodpropper skal du muligvis have blodfortyndende medicin, mens du er i behandling med Thalidomid. Fortæl din læge, hvis du tidligere har haft blodpropper.

Hvis du oplever symptomer på blodprop, er det vigtigt, at du kontakter afdelingen.

Hvad du selv kan gøre for at mindske risikoen:

- Hold dig i bevægelse, gå jævnligt ture og lign.
- Sid ikke i timevis med benene i ro/i samme stilling
- Drik 2-3 liter væske hver dag for at holde blodet tilpas fortyndet

Kløe og udslæt

Thalidomid kan give tør hud, kløe og udslæt på kroppen. Problemer med huden opstår især i perioder, hvor medicinen øges i dosis.

Hudproblemerne kan i værste (men meget sjældne) tilfælde gøre, at områder af huden bliver meget rød og falder af. Også slimhinderne kan i så fald blive involveret, dvs. det lag, som beklæder overfladen i munden, halsen, maven, tarmen og skeden.

Hvis du oplever hudproblemer, skal du kontakte afdelingen.

Hvad kan du selv gøre for at modvirke tør hud og kløe:

- Smør huden med ikke-alkohol baseret fugtighedscreme
- Brug beklædning af bomuld på steder, hvor huden er mest generet
- Undgå at tage bad i meget varmt vand

Specielle forholdsregler

I starten af behandlingen med Thalidomid skal du undlade bilkørsel og betjening af farlige maskiner pga. medicinens sløvende effekt. Efter en uges tid har kroppen i nogen grad vænnet sig til medicinen, så du kan køre bil igen – men udvis forsigtighed!

Du bør generelt ikke tage anden beroligende medicin eller sovetabletter sammen med Thalidomid. Tal med lægen, hvis du har behov for sådanne midler.

Mens du får Thalidomid, bør du også være forsigtig med alkohol, da medicinen forstærker virkningen af alkohol.

Undgå graviditet!

Til kvinder i den fødedygtige alder

Thalidomid medfører stor risiko for fosterskader. Derfor gælder følgende:

- Du må *ikke* blive gravid under behandlingen med Thalidomid og i mindst 12 uger efter afslutning af behandlingen.
- Du anbefales derfor at bruge to præventionstyper samtidig, f.eks. kondom eller pessar *sammen* med spiral eller P-piller
- Hvis du er steriliseret, skal du alligevel anvende prævention

Hvis en menstruation udebliver, skal du straks kontakte afdelingen.

Til mænd

Du må *ikke* gøre din partner gravid, mens du er i behandling med Thalidomid og i mindst 12 uger efter afsluttet behandling.

Thalidomid er til stede i sæd, og du skal derfor anvende kondom, selvom du evt. er steriliseret.

Hvis du har planer om at få et barn senere, bør du overveje sæddeponering forud for behandling med Thalidomid, da stoffets langtidsvirkning på sæd endnu er ukendt.

Thalidomid kan endvidere nedsætte lysten til seksuelt samvær hos både mænd og kvinder og/eller evnen til at få rejsning hos mænd.

Tal med lægen eller sygeplejersken, hvis du oplever disse problemer.

Patienter i behandling med Thalidomid må ikke donere blod eller sæd.

Bivirkninger ved Dexamethason

Bivirkningerne ved Dexamethason afhænger meget af følgende:

- hvor høj dosis af Dexamethason, du får
- hvor længe du får Dexamethason

Jo højere dosis og i jo længere tid, jo mere stiger risikoen for bivirkninger.

Efterfølgende informeres om de hyppigst forekommende bivirkninger ved Dexamethason, som du kan opleve i større eller mindre grad.

Svie og ubehag i maven

Dexamethason kan give svie og ubehag øverst i maven. Du skal derfor evt. have behandling, som forebygger disse problemer.

Sukkersyge

Hvis du pludselig begynder at blive meget mere tørstig end ellers og har hyppigere vandladning, skal du kontakte afdelingen.

Dexamethason kan nemlig medføre stigning i blodsukkeret, hvilket betyder, at du kan have fået sukkersyge.

Sukkersygen er dog midlertidig og vil oftest forsvinde efter endt behandling.

Opstemthed

Dexamethason er opkvikkende. Du kan føle dig humørmæssigt opstemt, rastløs, få mere energi, og du taler måske mere, end du plejer.

Hos nogle (men færre) kan medicinen medføre det modsatte, nemlig nedtrykthed og depression.

Øget appetit

Dexamethason øger appetitten hos mange patienter. Trangen til at spise kan blive ret stor og gøre, at du spiser noget eller meget mere, end du plejer.

Infektion/temperatur

Dexamethason sænker legemstemperaturen 'kunstigt' i de dage, du får denne medicin. Vær derfor ekstra opmærksom på symptomer på infektion som f.eks. utilpashed, hoste eller kulderystelser de pågældende dage.

Ophør med Dexamethason

Nogle få patienter kan blive lidt utilpasse i dagene efter, at de er holdt op med Dexamethason. Det kan f.eks. vise sig ved generel utilpashed, træthed, energiløshed, lettere nedtrykthed eller rysten på hænderne.

Det er vigtigt, at du oplyser lægen eller sygeplejersken om de bivirkninger, du får i forbindelse med behandlingen, så vi kan forsøge at forebygge eller afhjælpe dem.

Andre bivirkninger

I dit behandlingsforløb med Cyklofosfamid[®], Thalidomid og Dexamethason kan du opleve andre bivirkninger. Nogle patienter får f.eks. høfeberlignende symptomer, sår og blister i munden. Andre bivirkninger kan være almen utilpashed, mundtørhed, ophobning af væske i kroppen (kan vise sig ved hævede ben eller vægtstigning) samt påvirkning af hjerte og lunger.

Det er vigtigt, at du oplyser lægen eller sygeplejersken om de bivirkninger du får i forbindelse med behandlingen, så vi kan forsøge at forebygge eller afhjælpe dem.

Kontakt ALTID afdelingen

Du skal altid kontakte afdelingen, hvis du oplever nedenstående problemer.

Du skal især være agtpågivende, hvis et problem opstår ret pludseligt og ikke tager af eller forsvinder af sig selv – hvis du oplever nogle gener, du ikke er vant til at have:

- Feber, 38°C eller derover
- Blødning, som ikke standser af sig selv
- Stærke smerter
- Synsforstyrrelser og stærk hovedpine
- Åndenød eller stakåndethed
- Smerter i brystet eller ved vejtrækning
- Føleforstyrrelser eller sovende fornemmelser i tæer, fødder eller fingre
- Udslæt
- Forstoppelse igennem flere dage
- Diarré, som rækker ud over 1-2 dage
- Vedvarende opkastninger i mere end ca. 1-2 dage
- Hvis du har glemt at tage medicin, du får som behandling af din kræftsygdom
- Hvis du ikke er i stand til at tage din medicin, fx på grund af kvalme

Telefonnumre

Hæmatologisk Afdeling: 4732 4800, hverdage mellem 08-15

Hæmatologisk akuttelefon: 4732 4840, mellem 15 og 08

Med venlig hilsen

Personalet

Hæmatologisk Afdeling

REGION SJÆLLAND
ROSKILDE SYGEHUS

- vi er til for dig

